

		Somatikk Kristiansand		Retningslinje
TBI - Primæropphold - Fysioterapi kartlegging, AFR				Side 1 av 3
Dokument ID: II.SOK.AFR.2.1.4.3-3		Godkjent dato: 24.02.2026	Gyldig til: 24.02.2028	Revisjon: 3.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Traumatisk hjerneskade

Hensikt:

Retningslinjen skal kvalitetssikre fysioterapeutens undersøkelse av pasienter med traumatisk hjerneskade (TBI).

Gjelder for:

Fysioterapeuter ved Enhet for spesialisert rehabilitering (ESR) som jobber med pasienter med TBI.

Grunnlagsinformasjon:

Undersøkelsen skal kartlegge omfanget av skadene og funksjonsnivået, og er del av den tverrfaglige kartleggingen ved ESR. Funksjonsnivået til denne pasientgruppen inneholder store variasjoner, alt fra pasienter med betydelig redusert bevissthet og fullt pleietrengende til oppegående og selvstendige pasienter. Det er likevel viktig at alle funksjonsområder blir vurdert for å sikre en grundig og god undersøkelse/kartlegging av pasienter med traumatisk hjerneskade.

Handling:

Det tilstrebes å oppnå pasientkontakt allerede første dagen pasienten kommer til ESR. I den grad det er mulig skal fysioterapeuten ha lest epikriser og annen viktig informasjon fra den instansen pasienten henvises fra, slik at man er best mulig forberedt til første møte.

Fysioterapeuten vurderer pasientens forflytningsevne og gangfunksjon på innkomstdagen. Gir forflytningsveiledning og tilpasser eventuelt ganghjelpemiddel ved behov.

Det skal så raskt som mulig gjennomføres en [Fallrisikovurdering](#) som dokumenteres i Trygg Arena i Dips og markeres på tavla på vaktrommet.

Fysioterapeut deltar på oppstartsmøte som skal gjennomføres dagen etter innkomst.

En grundig undersøkelse av fysioterapeut utføres dag 1 eller dag 2. For pasienter med omfattende utfall/skader, vil det være aktuelt å bruke flere dager på kartleggingen for å få et fullstendig bilde av funksjonsnivået.

Undersøkelsen skal journalføres, og man tar utgangspunkt i DIPS-frase for nevrologisk undersøkelse, og funksjonsområdene som skal tas med i en undersøkelse er følgende:

Anamnese

- Tidligere funksjon/annen sykdom
- Behandling hittil
- Smerte
- Bolig/ sosialt (jobb, sivil status, barn, interesser og kort boligoversikt)
- Aksept/ bearbeiding av endret livssituasjon
- Forventninger/motivasjon
- Mål for rehabilitering

Kroppsfunksjoner-/strukturer

- Kroppsholdning (stående, sittende og gående)
- Respirasjon
- Gangfunksjon

Utarbeidet av: Signe Benoni Hauge	Fagansvarlig: Signe Benoni Hauge	Godkjent av: Alexandra C. Hott	
---	--	--	--

 SØRLANDET SYKEHUS		TBI - Primæropphold - Fysioterapi kartlegging, AFR			Side: 2 Av: 3
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.4.3-3	Utarbeidet av: Signe Benoni Hauge	Fagansvarlig: Signe Benoni Hauge	Godkjent dato: 24.02.2026	Godkjent av: Alexandra C. Hott	Revisjon: 3.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Traumatisk hjerneskada

- Balanseevne/-reaksjoner
- Observasjoner i forhold til: evne til å kommunisere, evne til å ta instruksjon, evne til samarbeid
- Muskeltonus/spastisitet/kontrakturer
- Postural kontroll, balanse i ulike posisjoner og aktiviteter
- Spesifikk leddbevegelighet (ROM aktivt og passivt)
- Muskelkraft (måles i Oxford skala, evt beskrivelse av funksjonell muskelkraft)
- Atrofi
- Vevskvaliteter (palpasjon, ødem, arr, hud, temperatur, farge og feilstillinger)
- Sensibilitet (dyp og overflatisk, evt. reflekser)

Aktivitet

- Av-/ påkledning
- Forflytning, inn og ut av seng og fra seng til rullestol
- Manøvrering av rullestol
- Hjelpemidler/ortoser

Deltakelse

- Initiativ og aktiv deltakelse i meningsfull tilværelse (livsfunksjoner) utenom terapisisuasjonen i samspill med andre mennesker, ved uterehabilitering, i hjem, fritid, arbeid
- Utarbeide rehabiliteringsplan

Personlige faktorer

- Kartlegging av personlige og sosiale ressurser (bl.a.: «Informasjon om pasient før skade»)

Oppsummering

- Definer pasientens hovedutfordringer når det gjelder bevegelse, samt selvhjulpenhet
- Reflektere over sammenheng mellom funnene
- Pasientens evne til samhandling og respons på undersøkelsen

Forslag til aktuelle tester

Navn:	Beskrivelse:
Berg Balance Scale (BBS) - Sunnaas sykehus HF	Balansetest. Skjema i DIPS
Rhomberg's Test	Balansetest
Tandemtest (Guralnik)	Balansetest
Borg skala - Active Education	Belastning
HIMAT: High Level Mobility Assessment Tool	Funksjonstest
Dynamic Gait Index	Gange og balanse
6 min gå-test	Gangtest
ktt_assessment-summary_norsk-10mwt_lene-haslestad.pdf	Gangtest
Numeric Pain Rating Scale - Physiopedia	Smerte og tretthet
Oxford scale	Styrke/kraft
Trunk Impairment Scale	Trunkus stabilitet
MiniBEST_revised_final_3_8_13.pdf	Funksjonstest

		TBI - Primæropphold - Fysioterapi kartlegging, AFR			Side: 3 Av: 3
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.4.3-3	Utarbeidet av: Signe Benoni Hauge	Fagansvarlig: Signe Benoni Hauge	Godkjent dato: 24.02.2026	Godkjent av: Alexandra C. Hott	Revisjon: 3.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Traumatisk hjerneskaide

10 m gangtest: ktt assessment-summary norsk-10mwt lene-haslestad.pdf	Gangtest
9 hole Peg test	Finmotorikk
Modified Ashworth Scale - Physiopedia	Spastisitet
Tardieu Scale - Physiopedia	Spastisitet
Timed Up and Go (TUG) - Sunnaas sykehus HF	Gangtest
Short Physical Performance Battery - Physiopedia	Funksjonsevne
Buffalo Concussion Treadmill Test - Hjernerystelse Commotio Danmark	Balansetest

Nyttige referanser:

Brodal, P (2013). *Sentralnervesystemet*. Universitetsforlaget. ISBN 9788215021126

Gjelsvik, B. E. B, & Syre, L. (2016). *The Bobath Concept in Adult Neurology* (2nd edition). Thieme

Harbo, H F et al (2024). *Nevrologi og nevrokirurgi*. Fagbokforlaget Akademisk. ISBN 9788245046571

Lennon, S R et al (2024). *Physical Management of Neurological Conditions*. Elsevier - Health Sciences Division. ISBN 9780323881326

Wilhelmsen, K et al. (2020). *Fra svimmelhet til balanse: vestibulære sykdommer, teori, undersøkelse og rehabilitering*. Fagbokforlaget. ISBN 9788245012279

Annet nyttig lesestoff:

“Prinsipper for rehabilitering av pasienten med traumatiske hodeskade, Sunnaas sykehus HF. Bevissthetsforstyrrelser, posttraumatisk forvirringstilstand, betydelige kognitive og/eller fysiske funksjonsnedsettelse”. Revidert 2022.

Oppbevares i perm på fysioterapikontoret og 1b vaktrom.